

Camí cap al centenari (4): La cooperació del treball humà al projecte de Déu sobre el món

Quart article de la sèrie “Camí al Centenari”. Aquest article presenta la visió de sant Josepmaria sobre el treball com a participació en l’obra creadora de Déu, en continuïtat amb la tradició bíblica i el Magisteri. Lluny de ser una tasca merament instrumental i extrínseca, el treball és una

col·laboració activa en el
perfeccionament del món creat.

31/07/2025

A partir de la meitat del segle XIX, el tema del treball i les seves dinàmiques ha entrat amb més profunditat en la reflexió teològica. És l'època de la revolució industrial i els grans canvis socioculturals. Sorgeixen tensions entre classes socials. La vida familiar i comunitària experimenta noves formes d'organització. Amb la publicació de l'encíclica *Rerum novarum* (1891) de Lleó XIII, primera d'una llarga tradició d'encícliques socials, es va desenvolupar progressivament la Doctrina Social de l'Església. Durant les primeres dècades del segle XX neix la teologia de les realitats terrenals, que entrarà aviat en relació amb una teologia

incipient del laïcat. En aquests mateixos anys, abans i al voltant del Concili Vaticà II, s'experimenten noves formes d'acció pastoral, destinades a difondre l'Evangelí en les noves situacions socials i laborals.

La qüestió del valor del treball i el paper de les activitats humanes en l'edificació del Regne de Déu entren a les aules del Concili i són objecte d'un desenvolupament nou i profund en la constitució *Gaudium et spes*, especialment els números 33-39. Els pares conciliars no temen plantejar preguntes exigents:

«L'home sempre s'ha esforçat a desenvolupar més àmpliament la seva vida; avui, però, principalment mitjançant la ciència i la tècnica, ha dilatat i contínuament dilata el seu domini sobre gairebé tota la natura [...]. Davant d'aquest immens esforç que ja impregna tota el gènere humà, sorgeixen molts interrogants entre

els homes. Quin és el sentit i el valor d'aquesta activitat? Quin ús cal fer d'aquestes coses? A quin fi tendeixen els esforços, tant dels individus com de la societat?» (*Gaudium et spes*, núm. 33).

A mitjans del segle XX, sorgeixen diverses obres teològiques que aborden aquestes mateixes qüestions. En reflexionar sobre el sentit del treball humà, diversos autors intenten aclarir el que la perspectiva cristiana, il·luminada pel misteri pasqual de Jesucrist, aporta al dinamisme del progrés social, tècnic i científic. On s'ha de situar l'esperança cristiana: en la construcció del Regne de Crist ja present en la història, en el seu compliment futur al final dels temps o en algun *punt* intermedi? D'on emana la llum que orienta el sentit de les activitats humanes: del misteri de l'Encarnació o de la seva

orientació escatològica cap al Jerusalem celeste?

Molts teòlegs van aportar les seves reflexions a aquest debat. Entre aquests, destaquen Gustave Thils, amb *Teologia de les realitats terrestres* (1946); Marie-Dominique Chenu, *Hacia una teología del trabajo* (1955); Alfons Auer, *El cristiano en la profesión* (1966); Johann Baptist Metz, *Teologia del món* (1968), i Juan Alfaro, *Hacia una teología del progreso humano* (1969). Tots coincideixen a subratllar que l'activitat humana al món té una dimensió espiritual i que, en haver estat creats a imatge i semblança de Déu, l'home i la dona cooperen activament i lliurement en el seu pla sobre la creació.

En les obres filosòfiques i poètiques de Karol Wojtyła, com després en el magisteri pontifici de sant Joan Pau II, el treball humà ocupa un lloc

central. El professor d'Ètica de Lublin desenvolupa la dimensió immanent del treball en el subjecte, és a dir, allò que aporta a la dignitat de la persona i a la formació de la seva identitat.

En la seva obra poètica, Wojtyla subratlla que la fatiga inherent al treball es tradueix en generositat i afecte cap als qui se'n beneficien, revelant així un compromís d'amor. La grandesa del treball material, per tant, no rau en el producte acabat, sinó en el subjecte que el fa. El misteri del Verb encarnat fonamenta tant la dignitat de la persona que treballa com la dignitat de la matèria que el treball transforma. Molts elements de la "teologia del treball" de Karol Wojtyla confluiran posteriorment en l'encíclica *Laborem exercens* (1981), el document magisterial més extens i profund fins a la data sobre el significat humà i cristià del treball.

Al llarg del temps, el magisteri de l'Església ha acompanyat i continua acompanyant les qüestions que sorgeixen del progrés social i tècnic, ja que la societat humana i les dinàmiques laborals evolucionen amb rapidesa. El progrés extraordinari de l'home, tant en el coneixement de la realitat com en la seva capacitat de transformar-la, porta noves perspectives, però també nous reptes que requereixen una orientació moral.

Una dignitat ancorada en l'Escriptura

Diversos autors han analitzat els ensenyaments de sant Josepmaria sobre el treball i els han contextualitzats dins del marc teològic i social de la seva època.^[1] Els seus escrits no van entrar en debat amb la teologia del seu temps ni es proposaven de desenvolupar el magisteri del Concili Vaticà II.

Tanmateix, el fundador de l'Opus Dei va transmetre una visió específica del treball que mereix ser estudiada amb atenció. La llum fundacional que va rebre de Déu el va portar a una comprensió renovada del missatge bíblic sobre l'activitat humana al món i li va proporcionar una nova comprensió més profunda de la lògica de l'Encarnació.

El fundador de l'Opus Dei va comentar extensament la presència del treball humà en la Sagrada Escriptura, especialment en el llibre del Gènesi, en el context de la creació de l'home i de la dona i pel que fa al mandat rebut de Déu de conrear i poblar la terra (cf. *Amics de Déu*, núm. 57; *És Crist que passa*, núm. 47). El món, la terra i la matèria són realitats bones, perquè han sortit de les mans de Déu, i l'ésser humà està cridat a actuar segons les finalitats que posseeixen en els plans divins (cf. *És Crist que passa*, núm. 112;

Converses, núm. 114). Així mateix, sant Josepmaria va recórrer sovint als llibres sapiencials, especialment aquells que lloen les virtuts humanes, el treball ben fet i la sàvia administració del món rebut de Déu.

En l'economia del Nou Testament, marcada per la novetat radical de l'Encarnació del Verb, sant Josepmaria va subratllar moltes vegades que Jesús de Natzaret, veritable Déu i veritable home, en assumir la naturalesa humana, també va assumir sobre si mateix el treball i va exercir l'ofici de *tektón*, d'artesà, que va aprendre al taller de Josep (cf. *És Crist que passa*, núm. 55). Per explicar el sentit cristià del treball com a camí de santificació al mig del món, solia proposar l'exemple dels primers cristians: seguint els ensenyaments de Jesús i dels apòstols, van dur a terme tota mena d'activitats honrades i santificables, transformant amb la

caritat de Crist la societat en què vivien i fent-la més humana (cf. *Converses*, núm. 24; *Solc*, núm. 320, 490).

Mentre l'època medieval no va elaborar una "espiritualitat del treball" pròpiament dita, la modernitat va tendir a presentar l'home en oposició a Déu, exaltant-ne la raó i la capacitat tècnica com a fonaments d'una dignitat i autonomia contraposades a l'autoritat del Creador. Cap d'aquestes etapes històriques, tret de comptades excepcions, va oferir un marc teològic o espiritual que destaqués l'ésser humà com a col·laborador del poder creador de Déu; algú que, mitjançant el seu treball, participa en el seu projecte per al món. Tanmateix, sant Josepmaria està persuadit que la nova fundació que Déu li demana de promoure en l'Església implica precisament la difusió d'aquesta

nova visió del treball; més ben dit, la recuperació d'una perspectiva que el pas dels segles havia fet caure en l'oblit.

«El treball és participació en l'obra creadora, és vincle d'unió amb els altres homes i mitjà per contribuir al progrés de la humanitat sencera, és font de recursos per sostenir la família, és ocasió de perfeccionament personal, és —i importa en gran manera dir-ho molt clarament— manera i camí de santedat, realitat santificable i santificadora» (*Carta* 14, núm. 4).

La dignitat del treball està ancorada en el mandat donat per Déu als nostres primers pares i, en l'economia del Nou Testament, en el treball assumit pel Verb encarnat en el context de la vida ordinària de la Sagrada Família de Natzaret. Tornar a subratllar aquesta perspectiva és part integrant de la missió que sant

Josepmaria atribueix a la nova fundació:

«El Senyor va suscitar l'Opus Dei el 1928 per ajudar els cristians a recordar que, com diu el llibre del Gènesi, Déu va crear l'home per a treballar. Hem vingut a atreure novament l'atenció sobre l'exemple de Jesús, que durant trenta anys va romandre a Natzaret treballant, exercint un ofici. En mans de Jesús, el treball, i un treball professional semblant al de milions d'homes en el món, es converteix en feina divina, en labor redemptora, en camí de salvació.» (Converses, núm. 55).

Creació en camí

Presentar el treball humà com a *participació en el poder creador de Déu* és possible quan es reconeix que la creació té una dimensió històrica intrínseca, el seu ésser en *statu viae* —en estat de camí—, i, per tant, destinada a ser *portada a terme*

precisament pel treball. Un punt del *Catecisme de l'Església Catòlica* (1997) il·lustra de manera suggeridora aquest aspecte: «La creació té la seva bonesa i la seva perfecció pròpies, però no ha sortit acabada del tot de les mans del Creador. Va ser creada en estat de fer camí (*in statu viae*) cap a una perfecció última que encara ha d'atènyer, a la qual Déu l'ha destinada» (CIC, núm. 302). El Concili Vaticà II havia afirmat clarament aquesta mateixa perspectiva, la qual es desenvolupa en diversos punts de la constitució pastoral *Gaudium et spes*, a fi d'exposar el valor de les activitats humanes, la seva autonomia legítima i la seva elevació, per la caritat, al misteri pasqual de Jesucrist:

«Això és ferm per als creients: que l'activitat humana, individual i col·lectiva, o sigui aquell ingent esforç pel qual els homes, en el

decurs dels segles, malden per millorar llurs condicions de vida, considerat en ell mateix, respon al designi de Déu. [...] Així, els homes i les dones que, mentre procuren el sosteniment de la vida per a ells i per a la família, exerceixen llurs activitats talment que serveixin de manera oportuna la societat, amb raó poden considerar que, amb llur treball, desenvolupen l'obra del Creador, són útils al bé dels seus germans i contribueixen amb personal indústria a la realització del designi diví en la història» (*Gaudium et spes*, núm. 34).

En prolongar l'obra del Creador, l'ésser humà, per la seva condició de criatura, no comparteix la transcendència de l'acte creador de Déu, sinó que coopera en el seu desenvolupament al llarg del temps. La seva participació s'inscriu en el progrés que la creació ha experimentat i continuarà

experimentant en la història. I ho fa amb creativitat, reflex d'haver estat fet a imatge i semblança de Déu.

Entès i presentat com a *participació en el poder diví*, el treball deixa de ser una mera activitat extrínseca i transitòria, limitada a la satisfacció de necessitats materials. Tampoc es pot reduir a una càrrega imposada inexorablement a l'ésser humà, font només de fatiga i estrès: tot i que aquesta concepció sigui freqüent, assumir-la implica adoptar una perspectiva teològica i antropològicament errònia:

«Ens hem de convèncer, doncs, que el treball és una estupenda realitat, que ens és imposat com una llei inexorable a la qual tots, d'una manera o d'una altra estem sotmesos, encara que n'hi hagi alguns que pretenguin d'eximir-se'n. Apreneu-ho bé: aquesta obligació no ha sorgit pas com una seqüela del

pecat original, ni tampoc no es redueix a una troballa dels temps moderns. Es tracta d'un mitjà necessari que Déu ens confia aquí a la terra, dilatant-nos els dies i fent-nos partícips del seu poder creador, perquè ens guanyem el pa i collim alhora *fruits per a la vida eterna* (Jn 4, 36): “l'home neix per a treballar, com els ocells neixen per a volar” (Jb 5, 7)» (*Amics de Déu*, núm. 57).

El cristianisme, per tant, ens convida a canviar l'actitud davant del treball. Seria una visió reduccionista considerar-lo únicament com una necessitat ineludible de la qual volguéssim prescindir o com un obstacle per a la realització dels nostres desitjos i la nostra personalitat. En canvi, l'antropologia bíblica el presenta com una contribució intel·ligent al progrés de la creació, un mandat creatiu que Déu va atorgar als primers éssers humans abans del pecat d'Adam:

«Des del començament de la seva creació, l'home —no m'ho invento jo — ha hagut de treballar. N'hi ha prou amb obrir la Sagrada Bíblia a les primeres pàgines, i hi podrem llegir que —abans que el pecat entrés en la humanitat i, com a conseqüència d'aquesta ofensa, la mort i les penalitats i misèries— Déu va formar Adam amb el fang de la terra, i va crear per a ell i per a la seva descendència aquest món tan bell, *ut operaretur et custodiret illum* (Gn 2, 15), a fi que el treballés i el custodiés» (*Amics de Déu*, núm. 57).

Tanmateix, prolongar la creació mitjançant el mateix treball no és un procés automàtic. No es tracta d'inserir mecànicament l'activitat humana dins d'un acte creador diví que travessa la història. Per participar en l'obra creadora mitjançant el seu treball, l'home necessita ser dòcil a l'Esperit Sant, Esperit creador, i identificar-se amb

Jesucrist, subjecte de la recapitulació i la reconciliació del món amb Déu. Per realment poder cooperar en l'acció divina, tant en l'obra de creació com en la de redempció o santificació, cal estar en estat de gràcia, que manifesta l'actualitat de l'amor de Déu en el subjecte. En poques paraules, només sent homes i dones d'oració, i *transformant el treball en oració* (cf. *Solc*, núm. 497; *Amics de Déu*, núm. 64-67), el treball es converteix en «el punt de trobada de la nostra voluntat amb la voluntat salvadora del nostre Pare celestial» (*Carta 6*, núm. 13).

Un programa d'envergadura semblant es pot fer si el treball *entra en la vida d'oració de qui l'exerceix*, com a tema del seu diàleg amb Déu. Només així, la voluntat de qui treballa es pot identificar amb la voluntat de Déu: es comprèn on i com exercir la caritat i les altres virtuts cristianes, es reben llums per

examinar la mateixa consciència, s'orienta la mateixa activitat cap a la veritat i el bé, es promouen programes que tendeixen al bé comú i a la difusió de l'Evangelí de Jesucrist.

Donar al món la forma de Crist

En meditar sobre el treball i convertir-lo en objecte d'oració personal, el cristià aprèn a empeltar la seva activitat en l'obra de la creació i de la salvació. Seguint les inspiracions de l'Esperit Sant, pot *transformar* el món donant-li *la forma de Jesucrist*, i així convertir el treball humà en *opus Dei*, treball de Déu. Aquest és el sentit profund de l'afirmació de sant Josepmaria que el treball és l'eix entorn del qual ha de girar la santedat i l'apostolat dels qui s'adhereixen a la nova fundació que Déu, a través d'aquest, ha suscitat (cf. *Carta 31*, núm. 10-11).

La centralitat del treball no és merament circumstancial, ja que les virtuts i l'apostolat, d'ordinari, es desenvolupen en l'àmbit de les relacions i els llocs vinculats a l'activitat laboral de cadascú. Es tracta, sobretot, d'una centralitat *projectual*, en la mesura que ordena les realitats terrenals a Déu precisament a partir del que el cristià concep, fa i posa en marxa a través del seu treball.

Som en un món en construcció, en una història oberta. Per això, cal escoltar l'Esperit per comprendre, en les situacions canviants de la vida, com donar al treball humà la *forma Christi*. «En emprendre el vostre treball, sigui quin sigui, feu, fills meus, un examen per comprovar, en la presència de Déu, si l'esperit que inspira aquesta tasca és, en realitat, esperit cristià, tenint en compte que el canvi de les circumstàncies històriques —amb les modificacions

que introdueix en la configuració de la societat— pot fer que el que va ser just i bo en un moment donat, deixi de ser-ho» (*Carta*29, núm. 18). Encara en camí cap a la ciutat de Déu, el cristià està cridat, per la seva vocació baptismal, a construir la ciutat dels homes (cf. *Amics de Déu*, núm. 210). Per tant, cal valorar totes les dimensions que contribueixen al progrés dels homes: el saber, la tècnica, l'art, la ciència (cf. *Solc*, núm. 293).

La visió positiva del progrés i de la recerca científica, fruit d'una comprensió del treball com a participació en el projecte de Déu per al món, no ignora una preocupació legítima per les qüestions ètiques que el progrés científic i tècnic pot plantejar. Tanmateix, l'esperit cristià suggereix centrar l'atenció sobretot en la formació i en les virtuts dels qui treballen, perquè puguin obrar amb responsabilitat en la cerca de la

veritat i el bé. Per als cristians, això implica assolir una síntesi madura entre fe i raó, ètica i tècnica, progrés científic i progrés humà. Així, l'inspiren tant l'optimisme cristià com l'amor apassionat per un món que, sortit bo de les mans de Déu, ha estat confiat a la cura i el perfeccionament de l'ésser humà a través del seu treball (cf. *Converses*, núm. 23, 116-117).

«Ha volgut el Senyor que els seus fills, els qui hem rebut el do de la fe, manifestem l'original visió optimista de la creació, l'“amor al món” que batega en el cristianisme. Per tant, no ha de faltar mai il·lusió en el teu treball professional, ni en el teu afany per construir la ciutat temporal» (*Forja*, núm. 703).

Com a pare d'un camí eclesial específic i d'una nova fundació, el pensament de sant Josepmaria sobre el paper del treball humà en els

plans de Déu no només està recollit en els seus nombrosos ensenyaments sobre el sentit espiritual i teològic del treball, sinó que també es reflecteix en les nombroses obres inspirades per ell i promogudes pels seus fills i filles a tot el món.

Transmetre una visió positiva de la dignitat del treball, com la que ens deixen els escrits i la predicació del fundador de l'Opus Dei, comporta conseqüències molt importants per a la psicologia de l'home contemporani, la seva vida social i l'organització del seu temps. De fet, el treball continua sent un àmbit de tensions i reptes: genera conflictes en la conciliació entre la professió i la vida familiar, així com en la relació entre l'esforç laboral i el descans necessari, que estem cridats a discernir i integrar. A més, viure una ètica basada en la justícia es torna difícil en un entorn de relacions moltes vegades marcades per

l'egoisme, l'autoafirmació i la cerca desmesurada del lucre.

Tot això permet comprendre que, en una història marcada pel pecat de l'home, cooperar en la tasca de portar cap al seu fi un món creat *in statu viae* implica també reordenar el que està desordenat, guarir el que el pecat ha ferit. En definitiva, significa participar en l'obra redemptora de Crist (cf. *És Crist que passa*, núm. 65, 183). La participació esmentada és en si mateixa un do de Déu i només es fa possible quan, en la mateixa vida, l'home rebutja el pecat i viu en gràcia, com a fill de Déu guiat per l'Esperit. L'article següent abordarà algunes reflexions sobre la dimensió històrica de l'activitat humana i situarà el treball en la intersecció entre creació i redempció.

Aquesta sèrie està coordinada pel professor Giuseppe Tanzella-Nitti. Disposa d'altres col·laboradors, alguns dels quals són professors i professores de la Universitat Pontifícia de la Santa Creu (Roma).

[1] J. L. Illanes, *La santificación del trabajo* (1980); “Trabajo” (2013), a *Diccionario de san Josemaría Escrivá de Balaguer; Ante Dios y en el mundo. Apuntes para una teología del trabajo* (1997); P. Rodríguez, *Vocación, trabajo, contemplación* (1986); E. Burkhart - J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, vol. III, cap. 7 (2013); G. Faro, *Il lavoro nell'insegnamento del Beato Josemaría Escrivá* (2000); A. Aranda, “Identidad cristiana y configuración del mundo. La fuerza configuradora de la secularidad y del trabajo santificado” (2002), a *La*

grandezza della vita quotidiana, vol.
1.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/cami-al-
centenari-4-la-cooperacio-treball-huma-
projecte-de-Deu-sobre-el-mon/](https://opusdei.org/ca-ad/article/cami-al-centenari-4-la-cooperacio-treball-huma-projecte-de-Deu-sobre-el-mon/)
(20/03/2026)